

פרשת במדבר - שבועות

לימוד תורה

"וידבר ה' אל משה במדבר סיני"

מובא במדרש תנחומא כתוב 'במדבר סיני', למה במדבר סיני? (מדוע התורה נתנה במדבר) אלא ללמדנו כל מי שאינו עושה עצמו הפקר כפדבר, אינו יכול לקנות את התורה. לך נאמר: 'במדבר סיני'. היינו שצריך להפקיר את כל רצונותינו למען התורה הקדושה ואז יזכה שהתורה תכנס לתוך גופו. אנו קרבים לחג מתן תורתנו נזכיר קצת את עמלם ולימודם של גדולי ישראל כיצד הפקירו עצמם למען התורה וכך זכו להיות גדולי ישראל ועל מעלת לומדי התורה העמלים בתורה.

סופר על רבה של ירושלים מרן הגאון רבי צבי פסח פרנק זצ"ל שעוד בהיותו ילד קטן כאשר קיבל מאמו הצדקנית ע"ה, מספר קופיקות לקנות ממנה, ויתר על כך ואת המעות הכניס לקופת בית הכנסת, תוך שהוא מתפלל שהקב"ה יפתח את לבו ויאיר עיניו בתורה. בעמל מפרך ללא לאות עלה ונתעלה, והיה סמל ודוגמא ליגיעה ולעמלה של תורה עד כלות הנפש. תמיד היה שקוע בעומק העיון, בכל הזמנים ובכל המצבים, בקיץ ובחורף, בקור ובחום, בעת חדוה ושמחה ובימי אבל ויגון, בשבת בבית ובלכתו בדרך, בשבתו על כס הדין ובעת סעודתו. גם בלילה לא שכב לבו, לעתים היה מתעורר משנתו באישון לילה, נוטל ידיו וניגש לשולחן, טובל קולמוסו בדיו ומוסיף או גורע בענין שעסק בו ביום. כלי המחשבה פעלו אצלו ללא הרף.

שקידתו על דלתות התורה עברה כל גבול, ויהי לאחד מגדולי השקדנים. ספר התורה לא מש ממיו והגית בו יומם ולילה, זקני ירושלים היו מרבים לספר באוזני בניהם ובני בניהם, נפלאות משקידתו ומהתמדתו, בזמן שכלתה פרוטה מהכיס ולא היה לו אפילו נר למאור, היה ממלא כוסית בשמן שחסך ממאכלו, ולאור פתילה זעירה היה הוגה בתורה. אחד מספריו ("מקדש מלך") כתב לאורו הקלוש של תנור שחימם את הבית. הוא למד גם לאור הלבנה ולאורה העמום של הפתילה במטבח. (הרב שבתאי רוזנטל שליט"א "שביבי אור" ירושלים תשס"ח, עמ' 1).

מדינת ישראל עומדת וקיימת מול מיליוני - מיליארדי

מוסלמים הרוצים בחיסולו בזכות לומדי התורה
לאחר הקמת המדינה, בא ראש הממשלה הראשון להיפגש עם הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל בנושא גיוס בני הישיבות. שאלו ראש הממשלה שאלה קשה: **אני יוצא מכאן, בממשלה ובכנסת אנחנו רוב, הצבא והמשטרה בשליטתנו, אני מביא חוק לגיוס בני ישיבות מה תעשו?** אמר לו הרב אברמסקי: "אתן הוראה שכולם חייבים לעזוב את הארץ מיד!". משמע את דברי הרב אברמסקי, זעק הנ"ל: "לעזוב את הארץ הקדושה!!" ואז התחיל להצטדק - "איך אפשר לוותר על ארץ שעיני השם אלוקים בה מראשית השנה ועד אחריתה?" איך אפשר לוותר על המצוות הרבות התלויות בארץ? ענה לו הרב אברמסקי: "אין ויכוח בינינו שהמקום המסוכן ביותר בכל המזרח התיכון זה ארץ ישראל, אנו מוקפים מאות מיליוני ערבים שמבקשים לחסל אותנו. לגור כאן זה פיקוח נפש. מצוות ישוב ארץ ישראל לא דוחה פיקוח נפש. רק שיש לגדולי ישראל אומדן דעת - שכל זמן שאין גיוס בני הישיבות - זה מגן על יושבי הארץ! אבל אם תרצו לגייס את בני הישיבות - הארץ חוזרת למצב של פיקוח נפש. חייב אני להורות ע"פ הלכה לעזוב את הארץ הקדושה".

אם אברך אחד יעזוב את לימוד לא שווה הדבר

סיפרה הרבנית זליבנסקי שתח"י, אשת חבר לראש ישיבת 'מאור התלמוד' הגאון רבי חיים זליבנסקי זצ"ל: בצעירותה גרה בגייטסעד ושם למדו הבנות בבית ספר נכרי שהמורים שם הם גויים משוקצים. אביה, הרב כהן, חשב שמן הראוי להכשיר אברכים שילמדו את מקצוע ההוראה, והם ילמדו את הבנות. הוא דכרו הפנה את שאלתו למרן הגרא"א דסלר זצ"ל. הרב דסלר החזיר לו תשובה עם מספר הגבלות, כשבראשם **שיקח רק כאלו**

שממילא רוצים לעזוב את הכולל כדי להביא טרף לביתם. הרב כהן יצא לדרך, הכשיר קבוצה ופתח מסגרת. ברם, לא נחה דעתו של הרב דסלר, ונכנס הוא לדבר על כך עם מרן החזו"א. אמר לו החזו"א: **"תיגש עכשיו לבית הדואר ושלה מברק לרב כהן שיסגור את המסגרת. כי אם אברך אחד, בגלל האפשרות הזמינה לעזוב כולל, יעזוב ויעבור למסגרת זו, עדיף שהבנות תלמידה אצל גויים, ואף אברך לא יצא מהכולל!"** הרב דסלר עשה כמצוותו ושלה מיד מברק. המברק הגיע לרב כהן באמצע שיעור לבנות. הוא פתח וקרא את הכתוב, סגר את הספר והודיע שהמוסד נסגר! שמענו הוראה: בנות ישראל לכתחילה לא תלמדנה אצל גויים, אבל

אם כדי להימנע מזה אברך אחד יצא מהכולל, אין הצדקה למוסד לימודי כזה, ותמשכנה הבנות ללמוד אצל גויים... כמה גדולה מעלתם של לומדי התורה! אשריכם אברכים ולומדי התורה שזוכים אתם להיות מקיימי העולם! [שני סיפורים אלה מ-ווי העמודים]

כשרוצים למנוע לימוד תורה של הישיבה לא חוששים וסומכים על הנס שלא יקרה כלום

בתקופת מלחמת העולם הראשונה, כשמחוז תשכל חרב ומחדרים אימה, יצא צו מאת שלטונות הצבא האדום שכל איש מגיל שמונה עשרה שלא יתייצב לגיוס - אחת דתו להמית. הפחד היה נורא. עם כל זאת, בישיבת נובהדרוק ישבו מאות בחורים כשהם שוקדים על התורה ללא פחד ומורא. מאוחר יותר הודבקו מודעות ברחובות בהם צו חמור יותר - שמדגיש שכולם מחויבים להתייצב, וקמה תסיסה כלשהי בישיבה... או - אז נכנס הסבא מנובהדרוק - הגה"צ רבי יוסף יוזל הורביץ זצ"ל בסערה וזעק: "מי קורא כאן מודעות!! שידביקו להם מודעות כרצונם ואנחנו נשאר בשלנו בלימוד התורה ביתר תוקף ועוז!!" שאלוהו: "והרי זה עניין של פיקוח נפש, ואין סומכין על הנס?" השיב הסבא: "אין סומכין על הנס שידך רק בדבר שאין קיום העולם תלוי בו. אבל בדבר שקיום העולם תלוי בו, כגון קיום ישיבות, בדבר כזה לא שייך לומר אין סומכין על הנס".

בימים הטורפים של מלחמת תש"ח, כתב הגאון רבי צבי פסח פרנק זצ"ל מכתב למפקדת הצבא. וכך כתב בין היתר: "חלילה להוציא ולנתק את בני הישיבות מאחלי התורה ולשעבדם לצבא המלחמה, אימונים או שאר עבודות. וידעו נאמנה שכל מי שמסר נפשו וחיו לשקידת התורה - נהנה איש צבא מלגיון מלכו של עולם להגנת עמנו וארצנו. כל אלה העומדים במערכת הקרב עם האויב מוגנים בזכות לימוד התורה!! ומסיים הרב פרנק: "בכל ליבי אני קורא לכם, הבו גודל לאלוקינו ותנו כבוד לתורתנו, שלא ייבש המעיין וקול התורה לא ידום. כדאי הוא קול התורה, שבכוחו להגן על כל היורדים לשדה המלחמה, שיחזרו במהרה בחיים ושלוש לביתם מתוך ניצחון, וממשלת זדון תכלה ותיעקר מן הארץ". (עמוד ההוראה, איש לרעהו)

בחורי הישיבה למדו אור החיים והתצפיתנית השתחררה אחרי 24 שעות החטופה א. מגדיש השתחררה בטו' חשוון כמובן עמדו לה זכויות התפילות של כל עם ישראל, האמונה התמימה של החורים והמשפחה, הפרשת החלה והתפילה של האמה להשבת בתה, ובהשגדות חיללי צה"ל, וכוחות הביטחון. אך נראה שהיה לח צדיק עליון שפעל משמייס, הוא ה'אור החיים' הקדוש, שבוודאי התחנך לפני ה' יתברך שידאג לחילוצה של החטופה, היות שקרוב משפחתה **תרם עשרות ספרי 'אור החיים' לבחורי ישיבות ואברכים שילמדו את תורתו להצלחתה.** וכך היו פני הדברים: יהודי ממושב שלווה, ליד קריית גת, רצה לארגן סדר לימוד גדול במוצאי שבת פרשת לך לך, **שבו בחורי ישיבות למדו 'אור החיים' להצלחת המלחמה והשבת החטופים.** הוא פנה לארגון כל שיעורי 'אור החיים' בעולם הישיבות, והאחראי ארגן לו קבוצה של 30 בחורים מישיבת 'באר התלמוד' קריית גת, ועוד 20 בחורים מישיבת 'שטרנבוך' מבית שמש, וקבוצה נוספת של בחורים מהישיבה קטנה 'אמרי תורה' בקריית גת. ואז פנה אליו אדם בשם אסף, ותרם לו ספרי 'אור החיים', על מנת לעשות הגרלות לבחורים כדי שילמדו בהם להשבת החטופים, ובפרט לקרובת משפחתו. הוא בן דוד של אביה של אורי מגדיש הבחורים אכן הגיעו ולמדו בהתמדה, ואחר כך סעדו סעודה רביעית מכובדת, וכן זכו בספרי 'אור החיים' שתרם אסף. מי יודע, כנראה רבינו פעל בשמים, וחילצו אותה בדרך נס תוך פחות מ-24 שעות!! (משכן שילה כי תשא תשפ"ה)

המטה אוזנו לדברי תורה דברי תורתו נשמעים

אמר רבי חנינא בר פפא כל מי שפסיר אָזְנוּ מְשַׁמֵּעַ תּוֹרָה תְּפִלָּתוֹ נִמְאָקֶת. (משלי כח. ט.) "מְסִיר אָזְנוֹ מְשַׁמֵּעַ תּוֹרָה גַּם תְּפִלָּתוֹ תּוֹעֵבָה". רבי לוי אָמַר, הָאָזְנוּ לַגּוֹף קְשִׁינָקֵל לְכָלִּים, שְׁכֵן הַקִּינָקֵל כְּמָה פְּלִים נִתְּנִין עָלָיו וְאֵת נֹתֵן מְגִמָּר לְשָׁמַיִם גַּחֲלִים וְעֵלְיוּ מִפְּזוּרִים רִיחַ טוֹב וְהָרִיחַ נִקְלַט בְּכָלִים שְׁמַעֲלִין תְּחִתָּיו וְכָלִם מִתְּעַשִּׂינִים, כִּד מֵאֲתִים וְאֶרְעִינִים וְשָׁמַיִן אֲבָרִים שְׁבָאָדִם הָאָזְנוּ עָלָיו חֵינִין, מִצִּין, שְׁבָאָמֶר: שְׁמִעֵנו וְתַחֲי נַפְשֵׁכֶם, אָמַר הַקִּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵם הַסִּית אָזְנָה לְתוֹרָה כְּשֶׁתְּבֹא לְפָנֶיךָ בְּדַבְּרֵי תּוֹרָה הִפֵּל מִשְׁתַּתִּיקִים לְפָנֶיךָ וְשׁוֹמְעִים דְּבָרֶיךָ, כִּשְׁם שֶׁהִסִּית אָזְנָה לְשִׁמְעַ דְּבָרֵי תּוֹרָה, וְהִתִּיק אֶת לִמּוּד מִמֶּשֶׁה רַבִּינוּ, שֶׁעַל דִּי שֶׁהִסָּה אָזְנוֹ לְתוֹרָה, בְּשָׁעָה דְּבָרֶיךָ בְּדַבְּרֵי תּוֹרָה הִתְפַּלְּטִין וְהִתְחַתִּינִים וְהָאָזְנִין דְּבָרֶיךָ, מִצִּין, מִמֶּה שֶׁקִּרְנֵי בְּעִינֵי עֲבָדִים לֵב. א. "הָאָזְנִין הַשָּׁמַיִם וְהָאָזְנִין וְגו'". (מדרש רבא האזינו פרשה יז)

שבת שלום ומבורך

מה כוחה של תוספת דקות לסדרי הלימוד

סיפר אדם שמחובר לתורה וללומדיה: יום אחד אני מקבל מכתב מאחת החברות שאני חייב להם 13,000 שקל, לא ידעתי מאיפה להתחיל לגרד את זה, בקושי אני מסיים את החודש, החלטתי להוסיף בסדרי הלימוד שלי עוד כמה דקות, ואחרי שאקבל עלי עול תורה יעבירו ממני את כל הדאגות המיותרות. ואכן, הגעתי לכולל אותו יום בשעה מוקדמת, ישבתי והתחלתי ללמוד מיד. לפתע נכנס החברותא שלי כולו שמח ומאושר ושואל אותי: "האם אתה מכיר מישהו נזקק?" לא הבנתי מאיפה הוא נפל עלי עם שאלה כזו, שאלתי אותו: "למה אתה שואל?" והוא ענה לי: "בדיקו קיבלתי ירושה של 130 אלף שקל... ואני רוצה לתת מעשרות של 13 אלף שקל למישהו שנוקק". והוא שואל אותי: "האם אתה מכיר מישהו נזקק?" לא רואה אותו מופתע ולא מגיב, עם סימני הלב... הוא מיד שאל אותי: "הלו!! הכל טוב?!" אמרתי לו: "אני בהלם, כיון שבדיקו עכשיו נפל עלי חוב של 13,000 שאני לא יודע מאין יבוא עזרי, ולא פחות ולא יותר אתה בא ואומר לי שקיבלת ירושה של 130,000 שקל, ואתה מחפש למי לתת מעשרות". הוא אמר לי: "תשמע, תראה לי את החוב, אז הוא 13,000 שקל, אז אני אתן לך את כל הסכום". בסיום הלימוד הלכתי לבית והבאתי לו את המכתב שנשלח אלי, מיד במקום הוא שילם את זה מהחשבון שלו. ראיתי בחוש מה שחז"ל אומרים: "כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ".

הרבי - תלמד תורה והשידוך שלך יגיע

בחור חסיד, בן משפחה ברוכה הוא היה הצעיר במשפחה, וכבר היה לחוץ, ובצדק. אחותו הגדולה ממנו, בת 27, מייחלת למצוא את זיווגה כבר כמעט עשור. וגם הוא כבר בתור, וכבר אינו צעיר, כבן 22. רוב חבריו כבר הקימו בתים בישראל, חלקם כבר עורכים חאלאקעים לבניהם, והוא עדיין באותו סטטוס - 'מצפה לישועה'... את ימיו ולילותיו הוא מעביר בין כותלי הישיבה, מנסה ללמוד משהו, אולם לא קל לו. לשוב הביתה זה גם לא נעים בעליל, מה יש שם חוץ מעוד כמה זוגות עיניים כבויות, כאובות, מצפות, מייחלות, דומעות... ביום מן הימים, כשחש כי יגנוג שדש את הסאה, נשבר לבו בקרבו. הוא פנה אל מורו ורבו שליט"א, אחד מגדולי האדמו"רים בדורנו, נכנס לחדרו ופשוט החל לבכות בכי תמרורים. הרבי ידע היטב על מצוקת המשפחה, היטיב להבין את הסיבה לבכי, ובאופן נדיר ומפתיע - עצם לרגע את עיניו, ואחר כך פנה אל הבחור ואמר לו: "יתכן והכל תלוי בך, בידך הדבר!". מה? - קפץ הבחור, "תלוי בך?!!" - מה אני יכול לעשות? הרי כבר עשיתי הכל. הכל. כל סגולה, כל תפילה, כל מה שהייתי יכול לעשות - עשיתי. מה עוד יכול אני לעשות - "!!" - השיב הרבי, "פשוט לעסוק בתורה. זה התפקיד שלך, זה מרחב הפעולה שלך. התורה היא מפתח לכל ברכה אלוהית והשפעה שמיימת. אם תשקע אל תוך לימוד התורה, אם תתאמץ להתמיד בה, אם תתמקד בקשר עם התורה - יפתחו שערי שמים בפניך בעזרת השם -!"

אמר הרבי, ונפרד מהבחור בברכה חמה. הבחור שב לישיבה, וכל הדרך גואים בו הרהורים. 'אני? ללמוד? והרי אני לא מסוגל... עוד מנעוריי אינני מצליח לשבת במקום אחד חצי שעה רצופה, ועל אחת כמה וכמה היום, כשאני אחד הבחורים המבוגרים בישיבה, אין לי חברותא, אני חי כזאב בודד וכעורער בערבה. שאני אשקיע בלימוד התורה? איך אני יכול? אני מסוגל בכלל!'. הוא מגיע לישיבה, ואת פניו מקדם ידיד ותיק. הוא מספר לידידו את אשר אמר לו הרבי, והלה אומר לו: "ראה נא, בקהילתנו יש מנהג לערוך לעתים לימוד 10 שעות רצופות. זה בוודאי לא קל, בטח לא עבורך, אבל אולי זו הדרך שתוביל לישועה..." - אמר הידיד, והותיר את הבחור שקוע בהרהורים, במלחמה בעומק הלב, בקרב אתינים בין יצריו... ואז הוא החליט. הוא יערוך סדר לימוד עשר שעות רצופות, לא פעם אחת - כי אם עשר פעמים. הוא לא מסוגל לעשות זאת מדי יום, אז הוא יעשה זאת בתפוסקת - יום כן ויום לא, יום לימוד עשר שעות ויום מנוחה. ובורא עולם, נותן התורה, בוודאי יראה בעוניו... ביום הראשון, הוא מתיישב ליד הגמרא בשקיקה, בעיניים בוערות ומבטב נחוש. השעה הראשונה עוברת עליו כבתוך חלום, בשעה השנייה הוא צריך להתאמץ, בשעה השלישית הוא כמעט נשבר, אולם בשעה הרביעית - לפתע חש התרוממות הרוח פשוטת בנשמתו, פתאום הרגיש תחושה עילאית נפלאה, אותה לא חווה שנים ארוכות. התחושה הזו הולכת ומתחזקת, לבו מתמלא אושר וסיפוק עם כל דקה שעוברת, עד שעשר השעות מסתיימות לה - והוא כלל לא שם לב... אושר מציף את לבו, תענוג רוחני עילאי. הוא חש כמו מנצח השב עטור תהילה מהקרב המסובך בעולם, וזאת למרות שאיש לא טפח על שכמו. עוד באותו ערב קיבל 'זריקת עידוד' מבורא עולם, כאשר אמו בישרה לו על הצעת שידוך חדשה לאחותו. זה לא מובן מאליו, בגיל 27 יש לעיתים חודשים ארוכים של יובש מוחלט, כנראה הלימוד שלו הזיז משהו... הוא המשיך במתכונת שקבע לעצמו, ימי ראשון שלישי וחמישי יוחדו ללימוד עשר שעות רצופות,

ימי שני רביעי וששי למנוחה. ואז, הנס הגדול התחולל, כפי שאותו בחור סיפר לנו בעצמו: ימים ספורים לאחר היום העשירי, זה קרה. לאחר כמעט עשור של ציפיה, לאחר כל כך הרבה תפילות וסגולות - כנראה מה שניצח זה היעשר כפול עשרי שלי. הנה כי כן, אחותי עומדת בשעה טובה להקים בית, קריאות הימזל טוב! נשמעות מכל עבר, הבנתי שעשיתי משהו בכוחותיי הדלים. "!! כשוך הדי השמחה, קיווה כי הכלל 'אין חבשו מתיר עצמו מבית האסורים' יפסח עליו... והכל ללמוד סדרי לימוד שעות רצופות לזכות עצמו, לישועתו שלו. וגם הפעם הישועה לא איחרה לבוא, בחלוף תקופה גם הוא בא בברית האירוסין, וכעבור מספר חודשים הקים בית נאמן בישראל. "ואם נראה לכם שהרווח הגדול הוא הישועות הנפלאות אותן זכית לראות - טעות בידכם" - מספר לנו גיבור המעשה, "בוודאי שאין מאושר ממני על הזכות לקרב את הישועות של אחותי ושל... אולם הרווח הגדול הוא משהו אחר - הרווח הגדול הוא, שאלפתי קיבלתי חש טעם חדש בלימוד התורה. שערי התורה נפתחו בפניי, התחלתי לחשוך בלימוד התורה, לרצות ללמוד, להבין היטב, לקנות את התורה. בעבר נחשבתי לטיפוס רחפן ודברן, שלא מסוגל ללמוד שעה רצופה, לא מתחבר לזה. והנה, פתאום, בגיל 22 פלוס, אני פשוט אוהב את התורה, שואף לגדול ולצמוח בה. זה הרווח הגדול עוד יותר, רווח אשר לא יסולא בפז!". ['לקראת שבת מלכתא' - הרב אשר קובלסקי]

קבע עיתים לתורה וקיבל יותר הנכסה בפחות עבודה

מספר ר' אהרון: הייתי אז בבית המדרש. זהו מקום טבעי של כל יהודי, וגם שלי. באותו זמן בו הייתי בבית המדרש, חגגו שם סיום מסכת. הסיום הזה עורר בי אי אילו נימים של קנאת סופרים, כי זה היה סיום שייך רק לתלמידי חכמים מופלגים, או לאיזו קבוצה נבחרת, שקיבלה על עצמה ללמוד מסכת. זה היה סיום של הרבה חברים מהקהילה, שקיבלו על עצמם ללמוד לפי סדר מסוים. אני יודע שזה מקובל בהרבה מקומות. יש קהילות שהנהיגו ללמוד מדי יום עמוד של גמרא או של דף, או עמוד במשנה ברורה. יש כל מיני מסלולים וכל מיני מקצועות, וכל אחד, אם הוא רק רוצה, יכול ללמוד מה שליבו חפץ. ואני, חפצתי. באמת חפצתי, אבל עד אותו סיום, לא הבשיל אצלי הרצון לכדי החלטה. אני מוצא את עצמי בין חתני הסיום הנרגשים, מקבל גם כן מהכיבוד שהם מגישים לכבוד גומרה של תורה, והטעם המתוק של העונה קצת חמוץ לי, מפני שבסתר ליבי אני יודע, שבעצם גם אני הייתי יכול לערוך סיום. והנה אני פוגש בידדי, יהודי הטרוד בנייני מחיה וכלכלה, ממש בסגנון שלי, ואני שואל אותו, בהרבה יותר מקורטוב קנאה: "גם אתה מסיים?" והוא אומר לי, "לא. סתם נקלעתי הנה, אני ממש לא מבין מה אני עושה פה". ואני יכול לשמוע את הצער שלו, שמשקף את הצער שלי. "גם אני לא מבין", אני עונה לו, "אבל בעצם אין שום סיבה שבפנים הבאה לא נהיה גם אנחנו חלק מהאירוע. מה דעתך לייסד שיעור, ולהתחיל ללמוד את המסכת הבאה?" שנינו עסקים בפרנסה, לשנינו קשה להקדיש את הזמן, אבל בסייעתא דשמיא אנחנו נותנים כוח אחד לשני, ומחליטים שהפעם באמת. "מי ימסור את השיעור?"

הקב"ה עוזר, וכשאנחנו יוצאים מבית המדרש, אנו פוגשים באברך תלמיד חכם, ומציעים לו להיות מגיד השיעור שלנו. הוא מסכים, וברגע זה נחנך שיעור שיימסר בעיצומו של יום, בשעה שתיים בצהרים. מאז, בשעה זו אני יוצא ממקום עבודתי, הולך למקום עבודתי של חברי, ושם אנחנו נפגשים עם המגיד שיעור, ולומדים יחד כארבעים דקות. ארבעים דקות של גן עדן בתוך העולם הזה. הסיפור יכול להיגמר פה, אבל יש לו המשך: הקב"ה הראה לי כמה הוא אוהב את השיעור החדש שלנו. זה לא שלא הייתה לי קביעות עיתים עד היום, למדתי בכל יום בערב, אבל ביום - זה היה חידוש. עד לפני זמן מה הייתי עובד שמה, ומייחל להרווחה. המשכורת לא סיפקה אותי. והנה, תקופה קצרה מאז שהתחלתי את השיעור קיבלתי טלפון מיהודי שמעוניין שאעבוד בשבילו, ומדובר בעיסוק הרבה יותר קל, עם משכורת גבוהה משמעותית: אני חשבתי שאני מוריד מאפשרויות הפרנסה למען לימוד התורה, אבל למעשה קרה בדיוק ההפך. בזכות לימוד התורה, הגיעה ברכה בפרנסה [סיפור מעלון השגחה פרטית]

קיבל ללמוד תורה אם יוושע בפרי בטן ואכן נושע

אברך שלא זכה עדין לפרי בטן זה שלושים שנה, הם התחננו בתפילה שבורא עולם יפקוד אותם ברחמי. במיוחד ביום פורים הם התפללו שאז הילדים בולטים בכל פינה וגם הם רצו לזכות. יום פורים היה קשה להם הם טסו לאנגליה ליום פורים לחוג אותו בשקט. בעל בית המלון הבחין באורח שבא מישראל, כי הרבה דמויות הויל מענינו בעת התפילה. לאחר התפילה תפס איתו שיחה ובמהלכה נפתח ליבו והוא שח לו את הסיבה שלשמה עזב את הארץ. קשה לו לראות את המולדת פורים המלאה בילדים והוא עדין לא זכה, והוא שלושים שנה מתפלל ועדיין לא נענה... בעל המלון הקשיב לדברי האברך והביע פליאתו: "מה לכם להטעור כל כך, אם שלושים שנה לא נולדו לכם ילדים, הרי שאין שום סיכוי שזה יקרה, הפסיקו לחשוב בנושא הזה ותמשיכו את החיים הלאה בשמחה". השיב לו האברך "מי שלא עבר את זה לעולם לא יוכל להבין זאת". כשעה לאחר מכן שח בעל המלון עם אשתו על אותו זוג שהגיעו מארץ הקודש רק כדי להימנע מלראות את שמחתם של ילדי ישראל, והוסיף בעל המלון וסיפר לה על תגובתו שאמר "אם שלושים שנה לא נענית, הרי שאין כבר תקווה", ושיראה לשמוח בדברים אחרים. אשתו הצדקת כלל לא הסכימה עימו, היא אף גערה בו שהוא ייאש אותו, והרי אין ייאוש אצל יהודים, היה עליך לעודד ולחזק, ולא להכניס בהם אכזבה וייאוש שלעולם לא יהיו להם יותר ילדים! והבעל התעקש ואמר "הרי זה המצב לאשורו! עדיף שישלמו עם המצב ולא יחיו בצל תקווה שאין בה ממש". וליסיום דבריו דפק עס ידו על השולחן ואמר לאשתו "באם לזוג הזה יהיה בן, אני מבטיח לתת לך את כל אשר תבקשי!". "אם כך" אמרה האישה, "מבקשת אני ממך באם בעזרת השי"ת ייוולד לזוג בן, נסגור ונמכור את כל הביזנס שלנו פה ונעלה לארץ ישראל שם תיכנס לכולל ותלמד תורה כמו כל אברך בן תורה. ובקשר למצבנו הכלכלי, יש לנו ב"ה יכולת לפרנס גם את כל הנכדים ואף לתת לכל אחד מהם דירה..." חיים הבעל על תמימותה של אשתו ואמר "מסכים ומוכן!" אך כעבור רגעים ספורים, נשכח הדבר מליבו. אולם האישה הצדקת לא שכחה את הבטחת בעלה, ובמשך כל הפורים הרטיבה את ספר התהילים בדמעותיה והתפללה לבורא עולם שיפקוד את הזוג בזש"ק. תפילתה הרקיעה שחקים, ולתקופת השנה קיבל בעל המלון טלפון, שלאותו אברך ששהה אצלו במלון שנה שעברה נולד בן והברית אמורה להקיים... פורים! האברך נשמע על כך שמח, ואכן הברית נערכה ברוב פאר והדר והשמחה עלתה עד לב השמים. לאחר פורים, פנתה בעלת המלון בלונדון לבעלה שיקיים את הבטחתו מאשתקד, לחסל את כל הרכוש הרב שצבר, למכור את הנכסים ולעלות לארץ הקודש, להיכנס לכולל ולשבת ללמוד תורה כפי שהבטיח. הבעל שלל את הרעיון לחלוטין, ולא היה מוכן לזה כלל וכלל. לבקשת אשתו, שלח אל מרן שר התורה רבי חיים קנייבסקי זצוק"ל שאלה ובה כתב את כל השתלשלות הדברים, והוסיף שהוא מוכן להחזיק ולממן כולל אברכים שילמדו כל היום ובכך לפוטרו מלקיים את הבטחתו. תשובתו של ר' חיים דהיהמה אותו ואת כל בני משפחתו, ר' חיים השיב לו "הקב"ה הפך כל סדרי בראשית ובזכות תפילותיה של אשתך העניק בן זכר לזוג שהיו עקרים בטבע, והכל כדי שתזכה לשבת במנוחה באוהלה של תורה וללמוד מתוך שמחה, ואתה מנסה להפוך קערה על פיה להתחמק מהכל ע"י החזקת כולל אברכים בלבד?" נענה הבעל לאשתו, סגר וחיסל את כל עסקיו שבמדינת הים, עלה לארץ הקודש ופתח כולל לאברכים חשובים, וישב ללמוד תורה כאברך צעיר מן המניין מתוך שמחה והתלהבות.

[א] חייב אדם בכבוד רבו ויראתו יותר משל אביו כי אביו הביאו לחיי עולם זה ורבו מביאו לחיי עולם הבא, אם אביו הוא רבו מובהק יקראנו אבי ולא רבי :
 [ב] כל שרוב חכמתו ממנו זה נקרא רבו מובהק וכל זמן שרבו המובהק קיים אם קובע התלמיד מדרש ויושב דורש ומלמד שלא ברשות רבו אף על פי שהוא מדינה אחרת הרי זה כחולק על השכינה אבל מותר לחלוק עליו באיזה פסק או הוראה אם יש לו ראיות והוכחות לדבריו שהדין כן דכל שהוא דרך משא ומתן שרי ומיהו לא יחלוק בדרך החולקים לנצח אלא אומר ראיותיו ואם ישירו בעיניו מוטב ואם לאו ישתוק וכן לכתוב לעצמו ראיותיו אף שהם כנגד רבו מותר אבל לכתוב פסק או הוראה נגד רבו ומוסר לאחרים אסור ואם נחלקו החכמים ועמדו למניין לא ימנה כנגד רבו על החולקים עליו וכל זה בחייו אבל לאחר מותו מותר לחלוק עליו ולפסוק כפי סברתו ולעשות מעשה אף שהוא כנגד רבו אבל לא יאמר רבי היה אומר כך ואני אומר כך שזה מבזה את רבו אך יוכל לכתוב סברת רבו וראיותיו ויכתוב עליו דברי עצמו וראיותיו אף על פי שהם סותרים כי הוראה דבריהם יבחר וכן עשו כל הראשונים ועל הכל יהיו דבריו לשם שמים והרשב"י שאמר על רבי עקיבא שנראים דברי מדבריו כתב החיד"א ששם מדובר באגדה ודברי אגדה מותר לחלוק דדווקא בהלכה למעשה שעושה נגד רבו אסור וזה זולזל לרבו ופשוט עכ"ל ואין נראה ששם היה להלכה אלא ר"ע לא היה רבו המובהק של רשב"י [הרמב"ם כותב מפורש שרשב"י היה תלמיד מובהק של ר"ע אלא של בפניו שרי]
 [ג] כל העושה מריבה עם רבו המובהק כעושה עם השכינה וכל המתערעם עליו והמהרהר אחריו כאלו מתערעם ומהרהר אחר השכינה והאי איסורא דמהרהר לאו במחשבה אלא הכוונה בזה לומר שהוא מדבר ומחפה עליו דברים :
 [ד] אסור לקבוע עצמו להוראה להורות בקבע אפילו רחוק מרבו המובהק מהלך כמה מילים אלא אם כן נתן לו רבו רשות ואם נתן לו רשות יכול להורות אפילו בפניו ויש אומרים דלפניו ממש אסור ולא מקרי הוראה אלא כשמורה על מעשה שאלו לפניו אבל אם שאלו אותו הלכה שאינה לענין מעשה יוכל לומר מה שבדעתו ואפילו אם מורה על מעשה אינו אלא בדבר שיש בו חידוש לשואל אבל בהוראה ידועה שפשוטה לכל כגון נותן טעם לפגם או לבטל איסור בששים וכיוצא מותר אפילו בלי נטילת רשות ויש מי שכתב דכל הכותב בספרים מפסקי הגאונים יוכל להורות בלי נטילת רשות רק לא יורה דבר מלבו ולא יסמוך על עצמו לדמות מלתא למלתא ובסה"ק מקבציאל העליתי דכל דין שפסקו מרן ז"ל בשה"ט שקבלנו הוראותיו יכול להורות בלי נטילת רשות ולאפרכי מאיסורא כגון שוראה אדם עושה איסור יכול לומר לו שהוא אסור בפני רבו שבכל מקום שיש חלול השם אין חולקין כבוד לרב :

[ה] אסור לתלמיד לקרות לרבו המובהק בשמו בלבד לא בחייו ולא במותו אלא יאמר רבי פלוני ואפילו לקרות לאחרים ששם כשמו אסור אם הוא שם פלאי שאין הכל רגילין בו :
 [ו] לא יתן שלום לרבו המובהק ולא יחזיר לו שלום בדרך שאר העם אלא שוחה לפניו ואומר לו ביראה ובכבוד שלום עליך רבי ואם נתן לו רבו שלום אומר לו שלום עליך רבי ומורי :
 [ז] לא יחלוץ תפילין לפני רבו המובהק ולא יסב לפניו אלא יושב כיושב לפני המלך ולא יתפלל לפניו ולא לאחריו ולא בצדו ממש וכל שכן דאסור לילך בצדו וחוצץ לארבע אמות הכל שרי ולא ישב לפניו עד שיאמר לו שב ולא יעמוד לילך עד שיטול רשות ממנו וכשיפטר מלפניו לא יחזיר לו אחריו :
 [ח] לא ישב במקומו ולא יכריע דבריו ולא יפתור דבריו אפילו במילי דעלמא וחייב לעמוד מפניו משיראנו מרחוק מלא עיניו עד שיתכסה ממנו או עד שישב ואפילו היה רבו רוכב צריך לעמוד מפניו דחשיב כמהלך וכל מלאכות שעובד עושה לרבו תלמיד עושה לרבו :
 [ט] ראה רבו עובר על דברי תורה אפילו איסור דרבנן אומר לו כך למדתנו רבינו ובשמוכיר את רבו תוך י"ב חדש צ"ל הכ"מ ואם רק בפני רבו הוא בכלל כל משנאי אהבו מות אלא יסתלק משם וירוק או יבלעו בכסותו ויש מתירין ברוך בעלמא ואין אוסרין אלא בכיוונו שהוא דבר שיוצא מגופו בכח וצריך לחוש לדברי האוסרים אפי' ברוך בעלמא :

[י] כל אלו הדברים שאמרנו שצריך לכבד בהם את רבו לא נאמרו אלא ברבו מובהק דוקא שרוב חכמתו ממנו אם מקרא מקרא ואם משנה משנה ואם גמרא גמרא אבל אם אין רוב חכמתו ממנו אינו צריך לכבדו בכל אלה הדברים שאמרנו אבל עומד מלפניו משיגיע לארבע אמותיו וכן נכון נמי כשמוכיר שמו יאמר רבי פלוני :
 [יא] אף על גב דאמרין דחייב לעמוד בפני רבו אף על פי שאינו רבו מובהק מכל מקום אם זה רבו שלמדו מן אלי"ף ב"ית עד גמר התנ"ך אבל לא למדו גמרא ותורה שבעל פה מפני שמלמד זה אינו יודע ללמוד גמרא והלך זה התלמיד ולמד גמרא לפני רב אחר ונעשה תלמיד חכם חשוב אינו חייב זה בתלמיד לעמוד לפני זה המלמד אף על פי שלמדו כל המקרא כולה יען כי זה המלמד נחשב עתה לגבי זה התלמיד חכם לעמא דארעא ואיך הוא שהוא חכם ובעל הוראה יקום מפניו כי זילותא לתלמיד חכם לקום בפני הדיוט וכל שכן אם זה המלמד שלמדו כל המקרא כולה לא למדו בחנם אלא לימוד בשכר דמחמת כן נמי בציר ליה יקריה על כל אינו קם מפניו ומכל מקום ראוי לעשות לו הידור ולנהוג בו איזה כבוד

והכי הוי סוגיין דעלמא והלומדים תנ"ך ומעט מדרשי רז"ל באגדה לפני מלמדי תינוקות ויוצאים לשוק לעסקים ואין לומדים יותר דנמצא זה האדם כל חכמתו וידעתו בתורה או רובה הוא מן המלמד הזה חשיב המלמד ההוא רבו מובהק וחייב לנהוג בו כל הלכות רבו מובהק שכתבנו דעל זה כתב מרן ז"ל בשה"ט בדיון רבו מובהק שרוב חכמתו ממנו אם מקרא מקרא ואם משנה משנה ופשוט :
 [יב] כתיב מפני שיבה תקום והדרת פני זקן והיינו שיבה אדם שהוא בן שבעים שנה וזקן זה החכם שקנה חכמה וגם הנשים חייבין במצוה זו לקום מפני הזקן ומפני החכם ואפילו אם הזקן עם הארץ צריך לקום מפניו ובלבד שלא יהיה רשע ולכן אלו הבריונים שיועד בהם שאין מתפללין בכל יום ואינם מניחין תפילין אינו חייב לקום מפניהם כלל כי על זקן כזה לא צוהה התורה לכבדו ואף על גב דכתבנו שחיוב מצוות עשה לקום מפני זקן היינו בן שבעים שנה כל זה הוא כפי דברי הפוסקים הפשטנים אבל לפי דברינו האר"י ז"ל צריך לקום בפני הזקן מבן ששים שנה ומעלה וצריך להזהר בזה כי דבריו נאמנים על פי הסוד דברי אלה חיים : [המחמיר תבוא עליו ברכה, הוראה זקן או תלמיד חכם עולה לאוטובוס בתוך ד' אמותיו חייב לתת לו את מקומו שהרי אינו יכול לשבת עד שישוב התלמיד חכם או הזקן אם ספק אם הזקן בגיל 70 יש להחמיר שספק תורה להחמיר]

[יג] מאימתי חייב אדם לקום מפניהם משיגיעו לתוך ארבע אמותיו עד שיעברו מכנגד פניו או ישבו ואם רוצה לקום מפני הזקן או החכם קודם שיגיעו לתוך ארבע אמותיו אינו רשאי ויש להסתפק אם נכנסו החכם או הזקן לבית הכנסת או לחצר המוקף אי אמרינן כל הבית חשיב כארבע אמות וחייב לקום אף על פי שהם באו וישבו רחוק מן האדם היושב שם יותר מן ד' אמות או דילמא גם בזה יש דין ד' אמות הנזכר ונראה לי כיון דהוי ספיקא דאורייתא אזלינן לחומרא וצריך לקום מפניהם אף על פי שישבו רחוק ממנו מיהו אם הוא יודע שהם באים להתקרב לישב סמוך לו לא יקום מפניהם אלא עד שיגיעו לתוך ארבע אמותיו : [אין צריך להחשיב כל הבית כד' אמות אלא רק כמגיע לד' אמותיו אבל אביו או רבו מובהק צריך לעמוד כמלא עיניו] ואם האדם יושב בביתו למעלה באכסדרה שהיא גבוה ורשות בפני עצמו והזקן או החכם נכנסו לחצר וישבו למטה סמוך לאכסדרה ולא עלו למעלה לאכסדרה אינו חייב לקום כיון דהוא יושב ברשות בפני עצמו אין זו קימה שיש בה הידור אבל אם הוא יושב בבנימה אשר באמצע בית הכנסת והם הולכים למטה בבית הכנסת וקרובים לבימה יקום מפניהם כיון שדין בימה אשר בבית הכנסת קיימא לן דבטילה היא לגבי בית הכנסת ואינה נחשבת רשות בפני עצמו בענין הצירוף כמו שכתבנו בהלכות בית הכנסת :

[יד] אפילו אם החכם או הזקן רוכבים בין על בהמה בין בעגלה צריך לקום מפניהם והתורה הזהירה שאסור לעצום עיניו מן החכם או הזקן בעודנו רחוק ממנו כדי שלא יקום לתוך ד' אמותיו :

[טו] אפילו בשעה שעוסק בתורה חייב לעמוד בפני החכם או הזקן ואפילו בבית הכנסת ואפילו בשעת תפילה כשקורא זמירות ויצר וקריאת שמע שזהו כבודו יתברך כי הוא אמר ויהי הוא צוה ויעמוד לפני החכם והזקן [והוא הדין אם מברך ברכת המזון] מיהו אם העומד הוא סגי נהור נסתפק בזה נחלת צבי והנ"ח בצ"ע ובודאי צריך לקום דספק תורה להחמיר וכל שכן בהא דהסברה נוטה שיקום :

[טז] ונכון לחוש ולקום מפני אשת חבר [מצווה לקום מפני אשת חבר אפילו לאחר פטירת בעלה מדברנו ולכבדה וכן אשה חכמה בתורה או בת 70 ומעלה חייבים לקום מפניה] ובברכי יוסף כתב שרבינו האר"י זצ"ל כתב דאין חיוב לעמוד לפני אשת תלמיד חכם וגם לא לעשות לה הידור ואנא עבדא לא ידעתי היכן ראה הרב ז"ל דבר זה בדברי האר"י ז"ל דבשער המצוות כתב וז"ל ובאשה נאמר ויראת מאלהיך יראה בלבד ואין צריך לה לא קימה ולא הידור עכ"ל ודבריו אלו קאי על אשה זקנה ואשה חכמה אבל אשת תלמיד חכם חיוב קימה גה הוא משום כבוד בעלה שהיא כגופו וחשיב כאלו הם קמים בפני בעלה וזה פשוט ודע דאפילו ראש הסודרים אשת חבר כחבר לענין זה מכל מקום מודה דלא אמרינן אשת זקן כזקן דכבוד תורה שאני וזה פשוט וברור ;

זהו הקדוש מתורגם אשרי לומדי התורה
 אָמֵר, (ישעיה כו) וְשִׁפְלָנָה לְשִׁפְלָה עַד אֶרֶץ גִּוּי. וְבֵא וְרָאָה, בְּזֶמֶן שִׁישְׁרָאֵל הָיוּ בְּאֶרֶץ הַקְּדוּשָׁה, לֹא נִמְצָא בִּידֵיהֶם חֶטָּא, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְהוּ, מִשּׁוֹם שְׂאוֹתָם הַקְּרָנוֹת שֶׁהָיוּ מְקַרְבִּים בְּכָל יוֹם הָיוּ מְכַפְּרִים עֲלֵיהֶם. עֲכָשׁוּ שִׁישְׁרָאֵל גֵּל מִן הָאֶרֶץ [ואין מי שְׂמִכְפֵּר עֲלֵיהֶם, הַתּוֹרָה מְכַפֶּרֶת עֲלֵיהֶם וּמַעֲשִׂים כְּשֵׁרִים, מִשּׁוֹם שֶׁהִשְׁכִּינָה עִמָּהֶם בְּגִלּוֹת, וְכִי שְׂאֵינוֹ מְסַתְּפֵל בְּדַרְכֵי הַקְּדוּשָׁה בְּרִירָה הוּא, גִּוּרִם לְשִׁכְנָה לְהַקְעֵנָה בְּתוֹךְ הָעֵפֶר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמָר (ישעיה כו) וְשִׁפְלָנָה לְשִׁפְלָה עַד אֶרֶץ גִּוּי. אָמֵר רַבִּי יִצְחָק, וְכֵן מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בְּתוֹרָה וּבְמַעֲשִׂים כְּשֵׁרִים, גִּוּרִם לְקִנְיָת וְשִׁרָאֵל לְהַרְמִיז רֹאשׁ בְּתוֹךְ הַגִּלּוֹת. אֲשֶׁרִי חֶלְקָם שֶׁל אוֹתָם שֶׁמִּשְׁתַּדֵּלִים בְּתוֹרָה יָמִים וְלַיְלֹת. [בראשית דף קצא].
לפי הזהיר עץ הדעת היה ענבים
 בֵּא רָאָה, אֲדָם הָרָאשׁוֹן, אֲשֶׁתּוֹ סָחֶטָה לוֹ עֲנָבִים וְגָרְמָה לוֹ מוֹת וּלְכָל שִׁישְׁרָאֵל וּלְכָל הָעוֹלָם. נֶחַ בֵּא לְעֲנָבִים הִלָּל, וְלֹא נֶשְׁמַר כְּרָאוֹ, מֶה כְּתוּב! (בראשית ט) וַיִּשֶׁתּ מִן הַיֵּין וַיִּשְׁכָּר וַיִּתְּגַל בְּתוֹךְ אֶהֱלָה, בְּהִיא. בְּנֵי אֶהֱרֹו שְׁתֵּי יַיִן מִהֶם, וְהַקְרִיבוּ קֶרְבָּן בְּאוֹתוֹ הַיַּיִן וּמִתּוֹ, וְהָרִי נִתְבָּאֵר. וּמִשּׁוֹם כֶּךָ כְּתוּב (דברים לב) עֲנַבְמוּ עֲנָבֵי רוֹשׁ אֲשֶׁפֶלֶת מִרְלַת לָמוֹ, מִשּׁוֹם שְׂאוֹתָם הָעֲנָבִים גָּרְמוּ אֶת זֶה.

אמרי חז"ל : כתב הבעל שם טוב במדבר פרשת במדבר במדרש רבה (במדבר רבה ג', א') הקרב את מטה לוי, הדא הוא דכתיב (תהלים צ"ב, י"ג) צדיק כתמר יפרח כארז בלבנון ישגה וגוי, כי הנה יש שני מיני צדיקים, ושניהם צדיקים גמורים, אך החילוק ביניהם, האחד הוא תמיד בדביקות ה' יתברך, ועושה עבודתו המוטלת עליו, והוא צדיק רק לעצמו ולא לזולתו, כלומר שאינו משפיע מצדקתו לאחרים, וזהו הנמשל לארז שאמר רבותינו ז"ל (שם במדרש) שאינו עושה פירות, שהוא צדיק רק בפני עצמו, ואינו עושה פירות שיחזיר אחרים למוטב ויפירו וירבו צדיקים בעולם, זה אינו עושה, אלא לעצמו ישגה ומרבה שכרו, אבל הצדיק השני הוא נמשל לתמר העושה פירות, וזהו כתמר יפרח, כלומר שהוא מוציא יקר מזולל, ומפריח ומרבה הטוב בעולם, וזהו שאמר רבותינו ז"ל (ברכות ל"ב ב) במקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים וכו', רצה לומר שזה הצדיק השני הנזכר הוא הנקרא בעל תשובה, פירוש, שהוא בעל ואדון אל התשובה, כי הוא החזיר למוטב רבים השיב מעוות, וגרם תשובה בעולם, שכרו כפולה משכורת הרבה יותר מצדיק הראשון הנ"ל, אף שגם הוא צדיק גמור :

שאלה : אדם המציל חברו כגון שראה אדם טובע והשכיר אופנוע ים והצילו האם צריך הניצול לשלם את עלות שכירות האופנוע ים תשובה : כתב שולחן ערוך חושן משפט סימן תכו וז"ל הרוואה את חברו טובע בים, או לסטים באין עליו, או חיה רעה באה עליו, ויכול להצילו הוא בעצמו או שישכור ; וכן שידע בעובד כוכבים או באנס שהוא בא על חברו, ויכול לפייסו בגלל חברו ולהסיר מה שבלבו ולא פייסו, וכיוצא בדברים אלו, עובר על לא תעמוד על דם רעד (ויקרא יט, טז). והביא הבית יוסף את דברי הרא"ש שהניצול חייב לפרוע למציל מה שהוציא דאין אדם מחוייב להציל נפש חברו בממונו היכא דאית ליה ממונא לניצול את דברי הרא"ש פסק הלבוש וכתב סמ"ע ומהתימה שהשמיטו המחבר ומור"ם ז"ל לא הזכירו דברי הרא"ש בשולחן ערוך : וכתב הש"ע על דברי הסמ"ע שהרמ"א כתב דין זה ב"ד סי' רנ"ג [רנ"ב] ס"ס י"ב בהגהה בשם מרדכי ע"ש ונראה לי שהב"י לא כתב את דברי הרא"ש בשו"ע וכיון שהדין פשוט לא כתבו בשולחן ערוך אלא סמך על מה שכתב בבית יוסף ובפרט שדרכו לפסוק הרא"ש ואין דעה החולקת על הרא"ש וכן בסמ"ק רש"י בשניים שנתפס בחפיסה וסמך על הב"י וראיתי שכך כתב בספר פעמוני זהב בשם הרב בית יעקב וכן כתב בספר שושנת יעקב סימן תכו וז"ל כבר כתבו המחבר בס' ש"פ [ס"ג] ובס' שני"ט ס"ד והרמ"א ב"ד סי' רנ"ב [ס"ב] שהחידה חברו מן השבויים חייב לשלם לו אם אית ליה לשלם, ולא אמרין דהוא מברח ארי, וצריך לשלם לו מיד עכ"ל

תאומים שזה חודש אחדות ואחור, רעות ודבקות בין איש לרעה, בין יהודי ליהודי וממילא את חודש שעם ישראל קיבל בו את התורה ודבק בה' יתברך, בורא כל העולמים – ממשיך ה"כלל יקר" ואומר: "ואז יהיה שלום רב לאותבי התורה" אין די באהבת התורה, צריך שיהיה שלום בין איש לרעהו ובין איש לאשתו, שלום בין הורים לילדים, שלום בין שכנים, ואף זה לא מספיק. יש הדגש שצריך להיות שלום רב, שפירושו של דבר: שלום, הרבה הרבה שלום! וזהו תנאי לקבלת התורה ומשום כן אומר ה"כלל יקר", גם שני הלוחות היו כתאומים. למה הקב"ה נתן לנו שני לוחות, שני לוחות, כמו תאומים, 5 בין אדם למקום, מול 5 בין אחד לחברו, אבל למה בצורה המתואמת הזו? ללמד שכדי קבל את הלוחות, כדי לקבל את התורה הקדושה, צריך להיות כתאומים- אחדות מוחלטת!!! [הרה"ג לוגסי שליט"א]

ה"בן איש חי" כותב שהרגישו מקדושת מעמד הר סיני מיד כשהגיעו להר סיני. שואל ה"בן איש חי": בזכות מה זכו לכך, הרי עדיין לא היה מעמד הר סיני? בזכות "ויִסְעוּ מִפְּרִיזֵיהֶם" רפידים אומרים חז"ל אותיות פְּרִיזֵים, ובזכות שהם יצאו מִפְּרִיזֵים, הם התעלו לדרגה. ומה זה פְּרִיזֵים? יצאו מכל שבט של פילוג ומחלוקת. וזה לא פשוט, כי מדובר בממליוני אנשים שיצאו מפרדים, מכל מחשבת פירוד. אומר ה"בן איש חי": "שבזכות היציאה מפרדים שזה אותיות 'פְּרִיזֵים', הם התעלו לדרגה של 'ויִתְחַן-שָׁם לְיִצְרָאֵל וְגַד הָקָר' – בלשון חיד, שזה רומז שכולם הגיעו למעלה של איש אחד בלב אחד.

כדי שיהיו כאיש אחד בלב אחד, צריך לתכונה אחת ש"אור החיים" הקדוש מכנה אותה: תפארת כל המידות, והיא מידת הענווה. כל אחד ואחד ביטל את עצמיותו כלפי חברו, את האנוכיות שלו, כי שורש כל הריב וכל המדון שבעולם זה ה"אני" – האנוכיות שנוטלים את ה"אנכי" השמור לריבונו של עולם. ובמעמד הר סיני הם הגיעו למעלת האחדות של "ומי כַּעֲמֹד כְּמִצְרָאֵל גּוֹי אֶחָד בְּאֶרֶץ" (שמו"ב ז, כג), במשמעות של אחד!

אומר ה"כלי יקר": "לא היו ראויים ישראל לקבל את התורה הקדושה עד אשר יהיה שלום ביניהם, כי התורה הקדושה, כל נתיבותיה שלום, כמו שנאמר: 'ה' עז לעֲמֹ וַיִּתֵּן עֹז אֱלֹהִים וְה' נָתַן לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה - ה' יְבָרֶךְ אֶת-עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם' – כי היה יסוד של השלום ביניהם, ללא שלום, ה' לא היה נותן את העז וכמובן שיש תשתית של שלום ה' את הקב"ה בשיינעתא דשמיא, מגדיל, מגביר, ומחזק יותר ויותר אחד על השני.

סיפור: לפני כשבע מאות שנה, בארץ צרפת, גזרו הנוצרים הקנאים גזירת שריפה על כל ספרי התלמוד, וזאת בטענה שבתלמוד כתובים דברי הסתה ונאצה נגד הגויים ובכללם הנוצרים. אחד המקורות שעליהם ביססו את טענתם, היה מתוך התנאים (יבמות סא). שם נאמר: "רבי שמעון בן יוחאי אומר, קברי גויים לא מטמאים טומאת אוהל, שנאמר: 'אדם כי ימות באהל', אתם קרויים אדם - ואין הגויים קרויים אדם". א"כ כתוב כאן מפורש, שהגויים לא נקראים 'בני אדם' ולכן לא שייך בהם את הדין של "אדם כי ימות באהל". קפצו הנוצרים על המציאה, רצו עם הוכחה זו אל האפיפיור שלהם ('פיאוס') הרביעי, והראו לו את הכתוב בגמרא, ובקישו ממנו להוציא צו החרמה על כל ספרי התלמוד, ולגזור שריפה על כל כתבי הקודש של היהודים, למען לא יישאר מהם שריד. האפיפיור השתכנע לשמע הדברים, והכין צו מלכותי הקורא לאסוף את כל ספרי התלמוד אל מרכז העיר. אולם לפני שחתם על הצו, עצר את עצמו ואמר: נקרא לרובם של היהודים, ונשמע מה יש בפיו להגיב, והיה אם יישאר ללא מענה - נוציא את הצו הזה לפועל! פלוגת חיילים נשלחה אל הרובע היהודי, הם דפקו בחזקה על פתח ביתו של הרב ואמרו: "האפיפיור מבקש אותך בבית המלכות, אנא התלווה עמנו ללא שהיות", הרב נבהל בתחילה לשמע הדברים ולבו לא ניבא לו טובות, אולם מיד התעשת ושם בטהונו בה' ית', אשר בודואי ישים בפיו מענה לשון להשיב על דבריהם. הרב לבש את גלימתו, והתלווה עם החיילים לעבר כיוון בית הממשל, בהגיעו לשם, הבחין שמצפים לו כל הפמליה של בית הממשל, ובראשם יושב האפיפיור שקדמו ואמרו לו בקול תקיף: "מצאנו בספרי דתכם אמירה שפוגעת בנו קשות, עליך מוטל להשיב על הטענה, ונבאם לא - יוחרמו כל ספרי התלמוד ויעלו על המוקד: הרב, שבשמעו זאת הרצינו פניו, ונשא תפילה בלבו שינחמו ה' בדרך אמת. הנוצרים שטחו את טענתם: היאך אתם כותבים בספרי דתכם, שהגויים אינם נקראים "אדם", וכי אנו נחשבים בעיניכם ל'בהמות'?" עיני כולם הופנו כלפי הרב אשר נשא את קולו וענה בדיבור בוטח: "שמעני אדוני! כפי שידוע לכם, איש העצם של האדם מתחלק בלשון הקודש לכמה תארים: איש, אנוש, גבר, וגם מכונה בלשון "אדם". ואולם הבדל משמעותי יש בין שלושת התארים האלו, לבין התואר "אדם", והוא שבכל שלושת התארים איש, אנוש, גבר, יש אפשרות לכנותם גם בלשון יחיד וגם בלשון רבים: אנושים, אנשים, גברים. אך רק לתואר של אדם אין כינוי בלשון רבים, אלא הוא נקרא רק בלשון יחיד. וא"כ, השיב הרב לנוצרים הנדהמים, בזה נעזר הדבר שמייחד אותנו משאר הגויים: אתם הגויים לא באמת אכפת לכם האחד מהשני, יכול אדם למות ברחוב ואף אחד לא ייגש אליו להגיש לו עזרה, אולם העם היהודי שונה הוא לחלוטין, בזה שהוא מתאמר רק בכינוי של "אדם". כלומר, לעולם לא תראה אותם מפורדים ויכל אחד חושב רק על עצמו, אלא תמיד כל העם מאוחד ומגובש עד אשר נחשב לגוף אחד של "יחיד"! על סוג של עם כזה, מתאים רק כינוי אחד: "אדם" שלעולם לא תצליח לעשותו לרבים מפורדים. סיימ הרב את דבריו. האפיפיור נשתומם מן הרעיון הנפלא שביאר הרב בכוונת דברי התלמוד, והנוצרים יצאו מלפניו גללים וחפוי ראש...

נוהג ברכב, אבל אל תדאג, הוא אף פעם לא הוציא רישיון.

רבה לפני שלימד לחכמים אמר מילתא דבדיחותא ובדחי רבנן לסוף ישב באימה ופתח בסוגיא (שבת ל:)

[illegible]